

Jelentősek az erdélyi önkormányzatok uniós bevételei

A megyei és helyi önkormányzatok országosan 5,4 milliárd euró összegben hívtak le uniós forrásokat 2011 és 2017 között. Erdélyben az egy főre eső önkormányzati uniós bevétel 2011–17 között 350 euró volt, ez 30%-kal van az országos átlag fölött.

A romániai városok 86 és a községek 80%-a hívott le uniós pályázatot 2011–17 között. Az összes önkormányzati uniós bevétel közel 50%-át a községek által elnyert uniós pénzek tették ki. A nagyobb arányban magyarlakta községek közül a legtöbb uniós pályázatot Szilágy megye, Észak-Bihar és Gyergyó-vidék községei nyertek.

1. Az önkormányzatok uniós bevételének alakulása országos szinten

Az önkormányzatok jövedelmei több forrásból származnak.¹ Jelen elemzés az önkormányzatok európai uniós forrásokból származó jövedelmeinek alakulását mutatja be. Ezeket a jövedelmeket az önkormányzatok pályázati alapon nyerhették el és meghatározott célokra költötték el (vidékfejlesztés, infrastruktúra-beruházások, ingatlanfelújítás stb.).

Az elemzéshez felhasznált adatok a Regionális Fejlesztési és Közigazgatási Minisztérium honlapján közzétett adatfájlokból származnak.² Az európai uniós források³ 2011-től vannak külön tételként közzéadva, előtte az egyéb jövedelmek kategóriába voltak besorolva. A közzétett uniós támogatások csak az uniós forrásból származó pénzeket jelentik, nincs benne a tagállami önrész, illetve az áfa, amit a pályázók szintén megkapnak az állami költségvetésből.

¹ Lásd jelen lapszámban a Kiemelkedő az erdélyi önkormányzatok jövedelme c. elemzést.

² http://www.dpfbf.mdrap.ro/sit_ven_si_chelt_uat.html [letöltve 2018. október 1-én].

³ Sume primite de la UE/alți donatori în contul plăților efectuate și prefinanțări.

A megyei tanácsok és a helyi önkormányzatok (326 város és 2521 község) egyaránt pályázhattak uniós forrásokra. Az elemzés is külön részletezi ezeket a bevételeket megyei tanácsok, városok és községek szerint.

A jövedelmeket átszámoltuk román lejből euróba a nemzeti bank által használt évi átlagos árfolyamon, és az alábbiakban is így közöljük. Továbbá az egyes régiók és különböző méretű helyi önkormányzatok összehasonlításához az **egy főre eső uniós bevétel** indikátort használjuk.⁴

A megyei és helyi önkormányzatok 5,4 milliárd euró összegben hívtak le uniós forrásokat 2011 és 2017 között. Ez az elemzett periódusban a Románia által elnyert összes uniós bevétel (36,2 milliárd euró)⁵ közel 15%-a.

Az összes önkormányzati uniós támogatás közel 50%-át a községek által elnyert összegek tették ki. A városok részesedése 29%, a megyei tanácsoké pedig 22% volt ebben az időszakban.

1. ábra Az önkormányzatok uniós bevételeinek megoszlása megyei tanácsok, városok és községek között

Az uniós bevételek alakulása 2011 és 2017 között nem mutat egyértelmű trendet. **A legnagyobb értékben 2015-ben hívtak le az önkormányzatok uniós pénzeket, és pedig 1,2 milliárd eurót.** A 2007–13-as pénzügyi

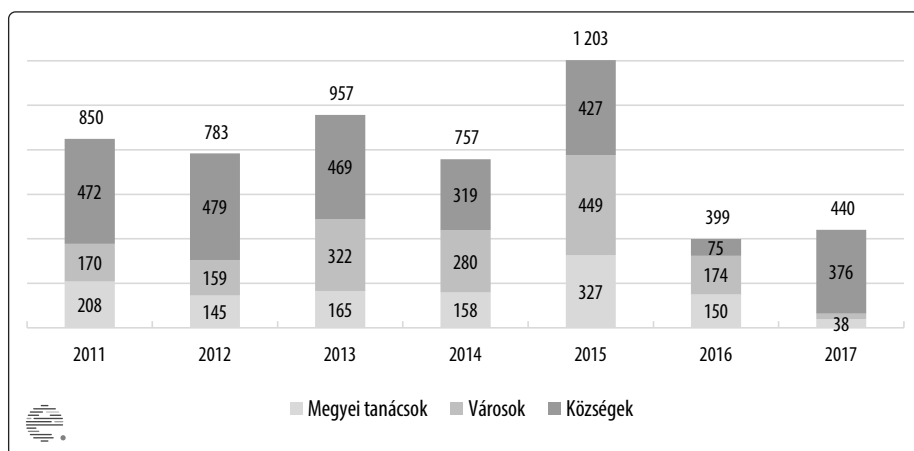
⁴ Az euróban számolt jövedelmeket a 2011-es népszámláláskor rögzített állandó lakosság számához viszonyítottuk.

⁵ Az adatok forrása: http://discutii.mfinante.ro/static/10/Mfp/resurse/buget_ue/bfn_28022019.pdf [letöltve 2019. április 1-én].

keret lezárása után, 2016-tól kezdődően jelentős visszaesés figyelhető meg. A 2014–20-as költségvetési időszak forrásainak lehívása jelentős fáziseltolódással indul be. 2016-ban a lehívott összegek országosan 400 millió eurót, míg 2017-ben is csak 440 millió eurót tettek ki. Ez a visszaesés még akkor is jelentős, ha figyelembe vesszük, hogy a pályázatok kiírása, leadása, megnyerése és a pénzek elkönyvelése közötti időszak hosszabb távra is elnyúlhat.

A községek a legtöbb uniós bevételt 2011–13 között könyvelhették el, míg a legkisebb bevételű év 2016 volt. A városok és megyei tanácsok legjobb éve 2015, a leggyengébb pedig 2017 volt.

2. ábra A megyei, városi és községi önkormányzatok uniós bevételeinek alakulása 2011–2017 között (millió euró)

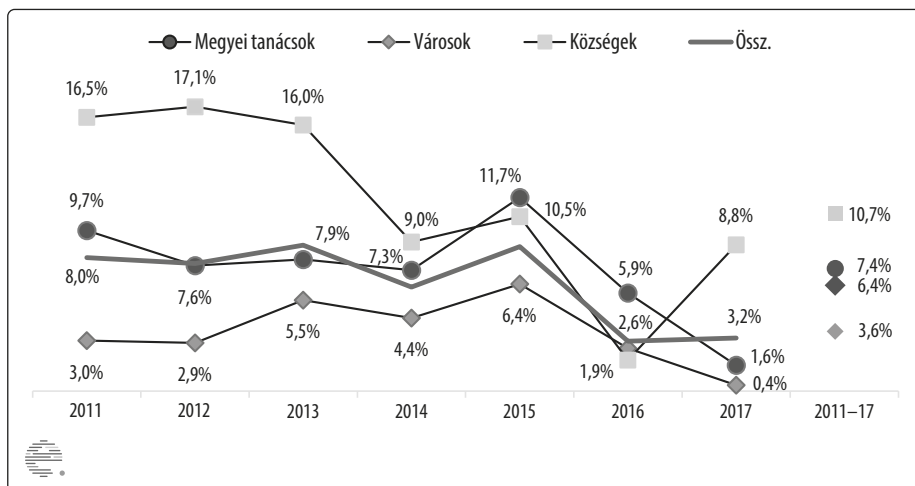
2011–17 között az európai uniós forrásokból származó bevételek átlagosan 6,4%-ot tettek ki az összes önkormányzati bevételből. A községek esetében az uniós források magasabb arányban, 10,7%-ban járultak hozzá a települési bevételekhez. Mint látni fogjuk, jelentős különbségek vannak egyes községek között. Több község nem hívott le egyáltalán uniós pályázati pénzeket, míg mások esetében ez az arány akár 30%-ot is elérhet.

Kiemelendő, hogy a gazdasági válság alatt, az uniós források 16% föléi arányban járultak hozzá a községek költségvetéséhez, jelentős segítséget nyújtva helyi beruházások megvalósításához.

2011–17 között a városok esetében az uniós jövedelmek kisebb mértékben, 3,6%-ban járultak hozzá az önkormányzati bevételekhez. Ez nem jelenti, hogy az uniós bevételek ne járultak volna hozzá jelentős fejlesztésekhez. A városok jellemzően magasabb jövedelemszinttel rendelkeznek, de a legnagyobb része ennek a jövedelemnek nem költhető beruházásokra.

Az uniós források viszont a beruházásokra szánt összegekből jelentős részt tesznek ki.

3. ábra A megyei, városi és községi önkormányzatok uniós forrásból származó bevételeinek aránya 2011–2017 között

2. Regionális különbségek az önkormányzatok uniós bevételeinek alakulásában

2011–17 között a romániai régiók közül⁶ az erdélyi önkormányzatok hívtak le a legnagyobb összegben európai uniós forrásokat. Erdélyben az önkormányzatok 2,4, Havasalföldön 1,9, míg Moldvában 1,7 milliárd euró értékben nyertek uniós pályázatokat. Moldvában és Havasalföldön leginkább a megyei tanácsok voltak aktívak az uniós források lehívásában, ezekben a régiókban a községek részesedése az önkormányzatok uniós bevételeiből sokkal kisebb, mint Erdélyben. A Bukarest–Ilfov régió uniós bevételei sokkal kisebbek, mint a többi régió esetében megfigyelt értékek.

Az erdélyi régiók közül Partium és Dél-Erdély hívott le nagyobb összegben uniós forrásokat. A megyei tanácsok és városok esetében a dél-erdélyiek, a községek esetében a partiumiak pályáztak a legnagyobb sikerrel uniós pénzekre.

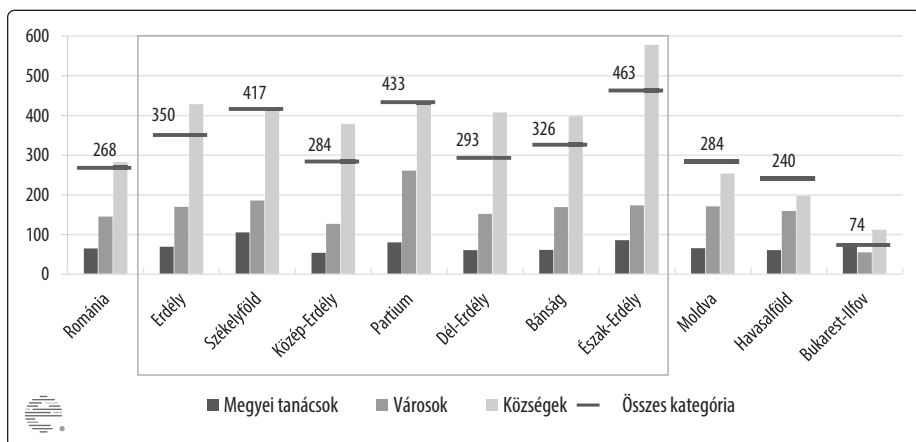
⁶ A régiók leírásához lásd a módszertant a tematikus blokk *Bevezetőjében*.

1. táblázat Az önkormányzatok 2011–2017 közötti uniós bevételeinek megoszlása régiók szerint (millió euró)

	Megyei tanácsok	Városok	Községek	Összes kategória
Székelyföld	55	43	119	217
Közép-Erdély	67	94	192	353
Partium	92	138	265	496
Dél-Erdély	104	179	218	501
Bánság	87	139	234	460
Észak-Erdély	66	66	222	354
Erdély	471	658	1 251	2 380
Moldva	273	306	606	1 186
Havasalföld	418	501	736	1 655
Bukarest–Ilfov	29	113	25	168
Románia	1 191	1 579	2 618	5 388

A régiókat könnyebben összehasonlíthatjuk, ha az egy főre eső uniós jövedelmet vesszük figyelembe. **Erdélyben az egy főre eső uniós bevétel 2011–17 között 350 euró volt, ez 30%-kal van az országos átlag fölött.** Moldva az országos átlag körüli szinten, Havasalföld ez alatt helyezkedik el.

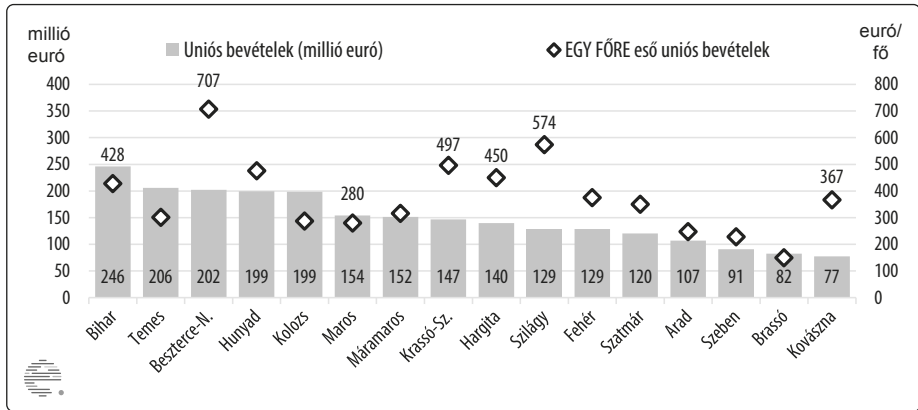
4. ábra A megyei, városi és községi önkormányzatok EGY FŐRE eső uniós bevétele régiók szerint (2011–2017, euró)

Erdélyben a legnagyobb egy főre eső jövedelmű régió Észak-Erdély, de **a jelentős magyar lakossággal rendelkező Partium és Székelyföld is az erdélyi átlag fölött teljesített.** Erdélyi összehasonlításban Székelyföldön a megyei tanácsok és a községek uniós bevétele is kiemelkedő. Partiumban a városok, Észak-Erdélyben a községek egy főre eső uniós bevétele a legmagasabb.

Ha az erdélyi megyéket az összes egy főre eső önkormányzati uniós bevétel szerint rangsoroljuk, akkor **a rangsor elején Beszterce-Naszód, Szilágy és Krassó-Szörény megyéket találjuk**. Arad, Szeben és Brassó az országos átlag alatt vannak.

5. ábra Az erdélyi megyék uniós forrásokból származó bevételei (2011–2017)
(Megyei tanácsok és helyi önkormányzatok együtt)

Csak a **megyei tanácsok** uniós jövedelmei szerint kiemelhetjük Szilágy és Kovászna megyét. Arad, Temes, Szatmár, Kolozs és Brassó megyei önkormányzatai viszont az országos átlag alatt vannak az egy főre eső uniós támogatásból származó jövedelem tekintetében.

A **községek** esetében a jelentősebb magyar népességgel rendelkező erdélyi megyék közül Szilágy, Kolozs és Hargita volt sikeresebb az uniós pályázatok lehívásában. A Kovászna és Maros megyei községek gyengébben teljesítettek.

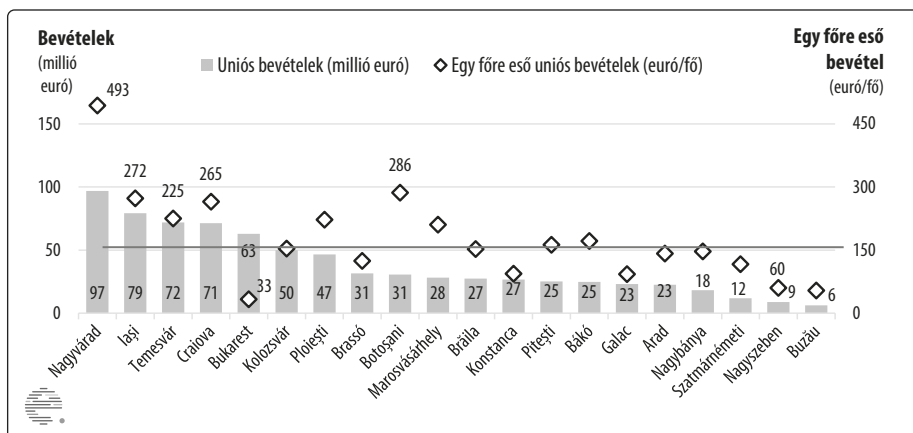
3. Városok uniós bevételei 2011–2017 között

Láttuk, hogy a **városok** uniós bevételei magasabbak a községénél, viszont a városi önkormányzatok összes bevételeiből kisebb arányt jelentenek. Bár a román állam szándékoltan népességarányosan tervezte az uniós pályázatokat prioritási alapon szétosztani az egyes városok között, a valóságban egyes városok jóval sikeresebbek voltak a pályázati pénzek lehívásában. Azon városok, amelyek több pályázatot készítettek elő (időben), több uniós forráshoz jutottak, mivel több más város nem nyújtott be elég pályázatot, és a felszabaduló keretet az előbbiekhöz átcsoportosították.

A nagyvárosok közül Nagyvárad, Iași és Temesvár nyert a legtöbb uniós pályázatot 2011–17 között. Nem teljesített rosszul Craiova és Botoșani sem. A fejlettebb városok közül Konstanca és Nagyszeben kisebb értékben

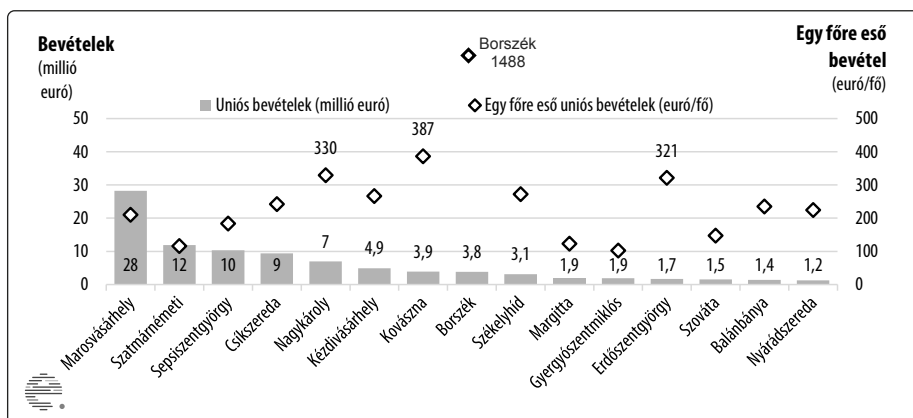
jutott uniós forrásokhoz. Az erdélyi nagyvárosok közül Kolozsvár egy főre jutó uniós bevétele az országos átlag körüli szinten volt, Marosvásárhely az országos átlag fölött, míg Szatmárnémeti az országos átlag alatt található.

6. ábra A 100 ezer főnél nagyobb városok uniós bevételei (2011–2017, millió euró)

A legalább 35%-ban magyarul lakta városok uniós jövedelem szerinti rangsorát Marosvásárhely vezeti 28 millió euró bevétellel. Következik Szatmárnémeti (12 millió euró), Sepsiszentgyörgy (10 millió euró) és Csíkszereda (9 millió euró). Az egy főre eső uniós bevétel szerint az első helyen Borszék található, utána következik Kovászna város, Erdőszentgyörgy és Nagykároly. A fontosabb magyarul lakta városok közül kisebb értékben hívtak le uniós forrásokat 2011–17 között Nagyszalonta, Székelyudvarhely és Székelykeresztúr.

7. ábra A legnagyobb uniós bevétellel rendelkező, 35% fölötti arányban magyarul lakta városok (2011–2017, millió euró)

4. Erdélyi községek uniós bevételei 2011–2017 között

Az alábbi táblázatban a községeket etnikai térszerkezetük szerint csoportosítottuk az alapján, hogy mekkora a magyarok aránya az adott településen. Eszerint két olyan községek kategória van, ahol az egy főre eső uniós jövedelmek kiemelkedők.

Az **első** azon községek csoportja, ahol a magyarok aránya 75% fölött van. Ebben a klaszterben az egy főre eső uniós bevétel 434 euró. 310 ezer magyar él ezekben a községekben, a teljes vidéki erdélyi magyar lakosság fele.

A **második** kiemelkedő csoport azon községekből áll, ahol nincsenek magyarok, vagy csak nagyon kis számban élnek (250 fő alatt). Az egy főre eső uniós bevétel itt 480 euró. Ez 12%-kal magasabb az erdélyi átlagnál és 70%-kal magasabb az országos átlagnál.

Erdélyben az egy főre eső uniós jövedelmek értéke azon községek csoportjában a legkisebb, ahol a magyarok szórványban élnek (a magyarok aránya 20% alatt, de legalább 250 fő). Ebben a csoportban az egy főre eső uniós bevétel 278 euró, ami az országos átlag alatt van.

2. táblázat Erdélyi községek uniós bevételei 2011–2017 között, az etnikai térszerkezettel összefüggésben

Romániai régiók	Rurális népesség	Magyar népesség	Uniós bevétel 2011–17 (ezer euró)	Egy főre eső uniós bevétel (euró/fő)	Uniós jövedelmek aránya az önkormányzati jövedelmekből (%)
Erdély	2 918 577	611 141	1 250,6	428	14,1
Magyarok aránya a községben:					
Nagy többség (>75%)	333 615	310 551	144,8	434	15,5
Többség (50–75%)	189 109	119 493	67,6	357	13,3
Paritásos kisebbség (35–50%)	124 174	51 389	47,8	385	14,1
Kisebbség (20–35%)	244 119	65 986	85,7	351	12,7
Szórvány (<20%, >250 fő)	336 469	39 120	93,5	278	9,6
Nincs magyar v. kevesebb mint 250 fő	1 691 091	24 602	811,2	480	14,8
Moldva	2 387 323		606,2	254	11,0
Havasalföld	3 956 951		761,2	192	7,8
Románia	9 262 851		2 618	283	10,8

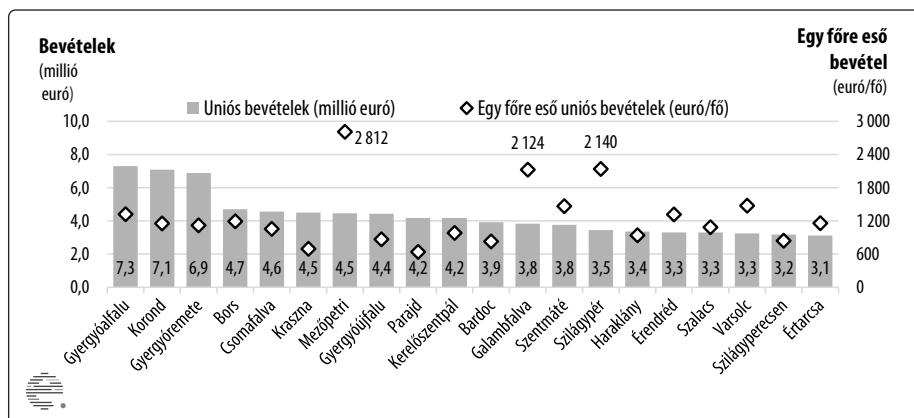
A legnagyobb uniós jövedelemmel rendelkező, 35% fölötti arányban magyarlakta községek listáját Gyergyóalfalu vezeti 7,3 millió euró bevétel-

lel. Következik Korond, Gyergyóremete és Bors. A legtöbb község Hargita, Szilágy, Bihar és Szatmár megyéből van. A Maros és Kovászna megyei magyarlakta községek kisebb számban jelennek meg a toplistában, az itteni magyarlakta községek jellemzően kisebb összegben nyertek uniós pályázatokat.

Az egy főre eső uniós jövedelmek értéke kiemelkedő a Szatmár megyei Mezőpetri és Szilágypér és a Hargita megyei Galambfalva esetében.

8. ábra A legnagyobb uniós bevétellel rendelkező, 35% fölötti arányban magyarlakta községek (2011–2017, millió euró)

5. Városok és községek uniós bevételei regionális összehasonlításban

Az egyes régiók uniós forrásokból származó bevételeinek összehasonlítására további mutatókat használunk:

- Az önkormányzatok megoszlása az uniós bevételek nagysága szerint:
  - 1) zéró bevétel (az 5 ezer euró alatti bevételt ide soroljuk)⁷;
  - 2) 0,5 millió euró alatti bevétel;
  - 3) 0,5–2 millió euró közötti bevétel;
  - 4) 2 millió euró fölötti bevétel.
- Átlagos városok/községek szerinti uniós bevétel (millió euró) a régióban: a mutató a 2011–2017 közötti uniós bevételek település (város és község külön) szinten számolt átlaga. Az elemzéshez **csak azokat a városokat/községeket vettük figyelembe, amelyeknek volt uniós bevétele 2011–17 között** (kizártuk azokat, amelyeknek nem volt egyáltalán).

⁷ Néhány település esetében az uniós bevételek negatív értéket jeleznek. Ez esetben a pályázatot nem sikerült megvalósítani, és a pénzt vissza kellett utalni.

3. táblázat Városok uniós bevételei 2011–17 között – az erdélyi régiók fő mutatói

	Románia	Székelyföld	Közép-Erdély	Partium	Dél-Erdély	Bánság	Észak-Erdély
Városok száma	326	14	17	20	46	28	17
Össz. uniós bevételek a régióban (millió euró)	1 579	43	94	138	179	139	66
Legnagyobb uniós bevétel (millió euró)	97	10	50	97	31	72	19
Melyik város?	Nagyvárad	Sepsiszentgyörgy	Kolozsvár	Nagyvárad	Brassó	Temesvár	Nagybánya
Legnagyobb egy főre eső uniós bevétel (euró)	1 488	1 488	321	493	754	991	447
Melyik város?	Borszék	Borszék	Erdő-szentgyörgy	Nagyvárad	Zalatna (AB)	Herkulesfürdő	Oláhszentgyörgy (BN)
Uniós jövedelemkategóriák (összeg = 100%)							
Nincs EU-s bevétel	14%	14%	24%	10%	13%	11%	6%
0,5 millió euró alatt	26%	14%	29%	30%	26%	39%	29%
0,5–2 millió euró között	18%	29%	29%	30%	11%	11%	12%
2 millió euró fölött	42%	43%	18%	30%	50%	39%	53%
Átlagos városenkénti uniós bevétel (millió euró)	5,6	3,6	7,2	7,7	4,5	5,6	4,1

4. táblázat Községek uniós bevételei 2011–17 között – az erdélyi régiók fő mutatói

	Románia	Székelyföld	Közép-Erdély	Partium	Dél-Erdély	Bánság	Észak-Erdély
Községek száma	2 861	98	166	207	223	226	121
Össz. uniós bevétel a régióban (millió euró)	2 618	119	192	265	218	234	222
Legnagyobb uniós bevétel (millió euró)	9,9	7,3	5,4	4,7	4,6	7,7	7,9
Melyik község?	Cumpăna (CT)	Gyergyóalfalu (HR)	Szászfenes (CJ)	Bors (BH)	Bucsed (HD)	Székudvar (AR)	Telcs (BN)
Legnagyobb egy főre eső uniós bevétel (euró)	4 575	2 124	3 448	2 812	4 575	3 506	3 809
Melyik község?	Vorta (HD)	Galambfalva (HR)	Kozmatelke (MS)	Mezőpetri (SM)	Vorta (HD)	Temesaga (TM)	Romoly (BN)
Uniós jövedelemkategóriák (összeg = 100%)							
Nincs EU-s bevétel	20%	12%	11%	12%	9%	19%	4%
0,5 millió euró alatt	36%	36%	32%	31%	44%	34%	27%
0,5–2 millió euró között	25%	30%	31%	24%	27%	20%	29%
2 millió euró fölött	19%	22%	26%	33%	20%	26%	40%
Átlagos községenkénti uniós bevétel (millió euró)	1,1	1,4	1,3	1,5	1,1	1,3	1,9

A romániai városok 86%-a nyert uniós pályázatot 2011–17 között.

Ez az arány Erdélyben valamivel magasabb, viszont Közép-Erdély esetén alacsonyabb (76%). Az átlagos uniós bevétel egy romániai **város** esetén az elemzett periódusban 5,6 millió euró volt (2011–17 közötti évekre együttesen, csak azon városok, amelyeknek volt uniós jövedelme). A legnagyobb uniós bevételt (96 millió euró) Nagyvárad érte el ebben a periódusban. Az egy főre jutó uniós bevétel Borszék esetében volt a legnagyobb.

A romániai **községek** 80%-a jutott uniós bevételhez 2011–17 között. Minden erdélyi régióban magasabb ez az arány a romániai átlagnál. Észak-Erdélyben a községek 96%-a jutott uniós pénzekhez. Az egy községre eső uniós bevétel 1,1 millió euró az elemzett periódusban országos szinten (2011–17 közötti évekre együttesen, csak azon községek, amelyeknek volt uniós jövedelme). Ez az érték Székelyföldön 1,4, Partiumban 1,5 és Észak-Erdélyben 1,9 millió euró (erdélyi átlag: 1,4 millió euró). Székelyföldön Gyergyóalfalu, Közép-Erdélyben Szászfenes, Partiumban Bors nyert el a legnagyobb értékben uniós pályázatokat.

Közzététel: 2019. április 4.